

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет культури і мистецтв
Кафедра хореографічного мистецтва**

ТРАДИЦІЇ ТА ФОЛЬКЛОР БІЛОРУСЬКОГО ТАНЦЮ

**Кваліфікаційна робота (проект)
Пояснювальна записка**

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 16-431 гр.
Спеціальності 024 Хореографія
Освітньо-професійної (наукової)
програми Хореографія
Ярошук Катерина Володимирівна

Керівник доцентка Рехліцька А.Є.
Рецензент художня керівниця
Народного ансамблю танцю
«Калиновий цвіт»
Малінська І.Г.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-АНАЛІТИЧНА ОСНОВА ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ	6
1.1. Історико-мистецьке обґрунтування хореографічної композиції.....	6
1.2. Ідейно-тематична основа твору.....	9
РОЗДІЛ 2. ЛІТЕРАТУРНО-ГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ	13
2.1. Композиційно-архітектонічна побудова твору.....	13
2.2. Графічні таблиці твору та опис хореографічного тексту.....	14
2.3. Сценографія.....	19
ВИСНОВКИ	22
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	25
ДОДАТКИ	27
Додаток А.....	27
Додаток Б.....	31
Додаток В.....	32
Додаток Г.....	33
Додаток Д.....	34
Кодекс академічної доброчесності	

ВСТУП

Актуальність дослідження. Одним з найстародавніших і улюблених видів народної творчості є народний танець. Танцювальне мистецтво завжди займало значне місце в національній культурі білоруського народу, який протягом своєї історії створив безліч яскравих, самобутніх танців. Жодне свято чи обряд, будь то весілля, святкування Купали, колядування чи святкування інших календарних свят, не обходились без пісні і танцю. Народжені з життя, танець і музика виникають як необхідність прояву почуттів в художній формі, і хоча танцювальні елементи не завжди мали закінчену форму, вони були художньо яскраві і мали значний вплив на подальший розвиток народної хореографії.

Являючи собою мистецтво в якому емоції, відчуття, ідея висловлюються ритмічно та інтонаційно організованими звуками, музика тісно пов'язана з хореографією і є її невід'ємною частиною, надихаючи на створення певної композиційної форми, допомагаючи віднайти потрібну ідею та наповнюючи емоційним забарвленням зміст танцю. Класичними представниками інструментів, які слугували музичним супроводом танців Білорусії, є скрипка і бубон, в деяких областях до них приєдналися ще і цимбали, дуда і гармонія. Також часто танці супроводжувалися співом коломийок, яке часом перетворювалося на змагання. Завдяки цьому танці носили ще більш життєрадісний, жартівливий характер.

Досліджуючи традиції та фольклор білоруського танцю, розкриваючи різноманітні прояви, особливості відносин білоруського народу, задля створення хореографічної композиції, нами було взято за основу Білоруський народний танець «Полька Янка». Його змістовне та виразне музичне оформлення допомогло пробудити уяву, підказало нові рухи та композиційні форми, збагатило їх живою думкою. В нашій

хореографічній постановці ми намагалися наповнити кожен рух танцю певним змістом, за допомогою пластики, низки рухів, комбінацій, виконаних в характерній манері, відобразити колорит та окремі риси характеру білоруського народу. Виконана робота значним чином впливає на збереження національних та народних традицій, що є актуальним на теперішній час.

Саме тому **темою** нашої роботи є «Традиції та фольклор білоруських танців». Розкриваючи її, ми створили хореографічну композицію, наситили її емоційним зарядом та інтонаційною різноманітністю, намагались показати красу та багатство білоруського танцю.

Мета: проаналізувати етапи формування народного танцю, та білоруських танців, зокрема танцю «Полька Янка».

Для досягнення мети творчої роботи нами були поставлені наступні **завдання:**

- проаналізувати теоретичний матеріал з історії виникнення білоруського танцю та обґрунтувати історико-мистецькі засади хореографічної композиції;
- визначити ідейно-тематичну основу хореографічної композиції, зокрема танцю «Полька Янка»;
- зробити опис композиційно-архітектонічної побудови хореографічної композиції;
- розробити графічну таблицю твору з описом хореографічного тексту;
- розробити до хореографічної постановки оригінальну сценографію та створити костюми.

Об'єкт дослідження: традиції та фольклор білоруського народу, як витоки білоруського танцю, та їх вплив на подальший розвиток білоруської хореографії.

Предмет дослідження: лексика та композиція побудови білоруського танцю «Полька Янка».

Методи дослідження: поєднавши методи пошуку та аналізу літературних джерел, синтез та узагальнення попередніх досліджень та відео матеріалів з даної теми, ми досягли поставленої в роботі мети, отримали об'єктивні результати, розкривши суть поставленої проблеми.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому що для розвитку духовного потенціалу та творчих здібностей майбутніх хореографів, значну роль відіграє вивчення традицій та фольклору різних народів, зокрема білоруських традицій і є важливою складовою хореографічної підготовки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА ТВОРУ

1.1. Історична довідка

Танець - безмовний. У ньому не звучить слово. Але виразність пластики людського тіла, музичних ритмів і мелодій виявляється могутньою силою, тому мова танцю зрозуміла всім, не зважаючи на національну приналежність.

Ще з давніх давен людство відкрило засоби вираження думок, емоцій, вчинків через рух. Спочатку танець був обрядом, людство вкладало в танці свої уявлення і вірування, благаючи у невідомих богів вдалого полювання, гарного врожаю, спасіння від хвороб. З часом людина все активніше пізнавала таємниці світоутворення і танець втратив своє первинне магічне значення. Змінювалось суспільство – відбувалися зміни і в танцювальному мистецтві. Танець стає видовищем, з'являються сценічні танці стародавніх греків і римлян, хороводи, бранлі, перші балети, та найпоширенішим видом танцювального мистецтва були народні танці. Розповсюджені у побуті, вони відбивали національні особливості, такі як народна пісня і музика, характер і координація рухів, мелодійність та метрична структура танцю, манера його виконання. Ці особливості склалися під впливом умов життя та побуту народу, його географічного розташування, кліматичних умов тощо.

Народний танець став підґрунтям для професійного класичного танцю, який і тепер поповнює лексику завдяки фольклору. Як учбова дисципліна, танець з'явився у 90х роках. А як предмет за часів революції. Авторами першого підручника «Основи характерного танцю» були Лопухов, Бочаров, Ширяєв.

Дослідженням історичного походженням народно-сценічного танцю займалися такі автори як К. Василенко, Я. Верховинець, В. Годовський, О. Голдрич А. Гуменюк, В. Дорошенко (український танець), А. Бурнаєв (фіно-угорський танець), Ч. Санчай (тувинський танець), Чень Цзін і Тара Мак Ісаак (китайський танець), А. Бойко (білоруський танець), та І. Толстих (корейський танець), ними було досліджено саме традиції народно-сценічного танцю різних культур. Кожен з них доповнив історію народно-сценічного танцювального фольклору.

Білоруський народ – один з найяскравіших представників танцювальної культури. В основі білоруського національного танцювального мистецтва лежать народні свята і обряди, які ніколи не обходилися без пісні і танцю. Хореографічне мистецтво Білорусії, яке виросло з надр багатой скарбниці народної творчості, відбиває народну основу танцю, тісний зв'язок з побутом білоруського селянина. Відображення процесів праці зустрічається в національних білоруських танцях – «Льонок», «Толкачики», «Бульба», «Качан». Також, нерідко танці формувалися з народних ігор і забав, наприклад, «Крижачок», «Круцелики» і різноманітні полечки. В інших танцях виконавці зображають явища природи («Мяцеліца») або наслідують рухам тварин, птахів («Козел», «Коза», «Бичок», «Горобець»). В танці «Чарот» (очерет) зображується очерет поліських боліт в різну погоду. Існують танці, що обіграють риси вдачі людини: «Юрачка», «Антон», «Мікіта», «Гняваш».

Білоруські танці майже всі масові, парні. Але іноді танцюють одні хлопці або одні дівчата. Такі, наприклад, «Бульба», «Льонок», або «Танець каравайниць».

Про загальне зростання національної культури в країні, про уважне і дбайливе відношення до народного мистецтва говорить створення в 1959 році Державного ансамблю пісні і танцю Білорусії.

Його художнім керівником став заслужений діяч мистецтв Білорусії А.Опанасенко, який добився великих успіхів в створенні хореографічних полотен, що відображають життя рідної країни.

У квітні 1986 року до ансамблю прийшов Валентин Володимирович Дудкевич, який зараз є художнім керівником колективу. Державний ансамбль танцю Білорусії представляє на суд глядача декілька повноцінних концертних програм, які об'єднують в собі більше п'ятдесяти танців, які були поставлені в ансамблі в різний час та різними балетмейстерами.

За більш ніж півстоліття свого існування Державний ансамбль танцю Білорусії по праву вважається авторитетнішою організацією в галузі народного мистецтва. Ансамбль відомий в різних куточках Білорусії та за кордоном, він молодий сильний та життєздатний. З гордістю ставиться до свого минулого, активно створює своє теперішнє та впевнено дивиться у майбутнє.

Визнаючи заслуги ансамблю в області національного хореографічного мистецтва, до його сорокаріччя, Постановою Ради Міністрів Республіки Білорусь, ансамблю було присвоєне почесне звання «Заслужений колектив республіки Білорусь».

Білоруський танець має свої характерні риси, пов'язані з етапами розвитку національної культури, а також з особливостями культури місцевості, де він формувався і розвивався. Детальніше роздивляючись білоруську народну польку «Янку», можна сказати, що це танець вільної композиції, побудований на рухах білоруської народної польки.

Полька відноситься до технічно важких народних танців. Виконання польки в Білорусії в першій половині XIX століття описано очевидцями. Так, А.Ович, писав: «У білорусів під час весілля поширений наступний танець: збираються хлопці та дівчата, стають в коло по парам, кладуть один одному руки на плечі і, таким чином, всі

разом, підстрибуючи та притупуючи підборами, кружляють під музику волинки».

Білоруська полька ввібрала в себе поетичність фольклорних обрядів, стрімкість і веселощі життєрадісного народу. Основними рухами «Польки Янки» є типові для народних танців рухи білоруської польки – галоп, крок з підскоком, притупування, а також підскоки із згинанням ноги. Тісно пов'язаний з народною творчістю в цілому, вільний від жорстких норм і канонів, він являє собою чудове досягнення культури, і є предметом скрупульозного вивчення сучасних дослідників.

1.2. Ідейно-тематична основа

Тема: побут та звичаї білоруського народу

Ідея: розвиток інтернаціонального мистецтва.

Надзавдання: зображення народного танцювального багатства білоруського народу

Наскрізна дія: Розкриття виразності білоруської польки, засобами хореографічного мистецтва та акторської майстерності виконавців.

Конфлікт: змагання між виконавцями за танцювальну вправність та майстерність.

Вид хореографії: народно – сценічний, білоруський танець.

Танцювальна форма: хореографічна композиція.

Танцювальний жанр: побутовий.

Лібрето. Дія відбувається в Білоруському селі. В самий розпал весільного гуляння парубки та дівчата танцюють запальну, веселу польку. Танок виконують всі: і дорослі, і малі. Перші чотири пари рухаються по дві, на зустріч одна до одної, привітавшись знову розходяться в різні боки. На зустріч їм виходять ще чотири пари, вітаються між собою та розходяться по танцювальному майданчику в шаховому порядку. Танцівники - веселі та життєрадісні, виконуючи танцювальні кроки просуваються майданчиком, використовуючи

різноманітні фігури, такі як коло, півколо, лінії, колони, з двох кружечків утворюють одне велике коло. Дві пари, рішуче відокремлюються від основної маси та демонструють свою вправність та майстерність: дівчата роблять білоруське обертання, а хлопчики присядки з переступаннями. До гурту танцюючих приєднуються зовсім маленькі танцівники, які також хочуть показати свої вміння. На якийсь час всі завмирають, спостерігаючи за малими танцівниками, але згодом вся маса танцівників продовжує рухатись у жвавому танці.

Дівчата та хлопці, танцюючи в парі, ніби граються, перетанцювують один одного, хизуються своїми танцювальними здібностями, і тим самим заохочують всіх присутніх до танцю.

Характеристика хореографічних образів.

Перші чотири пари уособлюють у собі найсміливіших та найзавзятіших гостей весілля. Адже вони першими вступають у танок, показують свою майстерність і тим самим заохочують присутніх взяти участь у танцюванні.

Дівчата – підлітки, веселі, непосидючі, грайливі, ніжні та тендітні. Хоча вони всі між собою подружки, та у кожної є бажання виділитись, похизуватись своєю красою, зовнішністю, вбранням та танцювальним вмінням.

Хлопці – підлітки, підтягнуті, завзяті та веселі. Кожен хоче виділитись з натовпу, показати, який він вправний, привернути до себе увагу дівчат.

Далі до танку приєднуються ще чотири пари. Це вже більш дорослі люди, а, можливо, і одружені пари. Жінки – стриманіші, але веселі й жваві, дивлячись на молодь, вони пригадують свої дівочі роки, і хочуть показати свої вміння. Чоловіки – мужні, в гарній фізичній формі. Згадуючи своє парубоцьке минуле, вони приєднуються до веселого, швидкого танку, ніби намагаючись сказати: «А чим я гірший за молодих?».

Не стоять осторонь і зовсім малі гості весілля. Хлопчик і дівчинка – веселі, трохи сором'язливі, але впевнені в своєму рішенні показати дорослим власну танцювальну майстерність. Вони вміло виконують різні рухи, чим викликають подив та захоплення дорослих.

Отже, для сценічного втілення хореографічної постановки важливим є не тільки виконавська майстерність, а й акторські здібності, тому детальний опис хореографічних образів відіграє значну роль.

Аналіз музичного супроводу Білоруська музика - невід'ємна частина культури цієї країни. Об'єднавши в собі риси музичної культури сусідніх країн та регіонів - Румунії, Словаччині, Угорщини, Молдавії та ін., вона вкрай різноманітна, та має багату музично-танцювальну традицію.

Значне місце в білоруському інструментальній музиці займає танцювальна музика. Супровід усіх білоруських народних польок відрізняється великою мелодичною різноманітністю. І в наш час на основі багатого національного танцювально-пісенного матеріалу створюються і розвиваються все нові і нові мелодії польок. Тому цей музичний жанр так широко представлений в білоруській інструментальній музиці. Музична структура польки «Янки» дуже проста, її музичний розмір - 2/4, квадратна побудова мелодії. Інструментальним супроводженням танцю є дударі, скрипка та цимбали.

Для нашої хореографічної композиції ми обрали Польку «Янку» в обробці Д.Пріцкера, музика народна. Виконує Національний Академічний оркестр народних інструментів України, який створений у 1969 році, і за часи свого існування здобув прихильність як у широкого кола слухачів, так і у музикознавців. У складі оркестру – кращі майстри інструментальної музики, що стікаються до колективу з різних куточків країни. Завдяки цьому оркестр має змогу показувати фольклорну спадщину, розвивати і поглиблювати колористичну палітру звучання. ,

Всього в оркестрі біля сорока інструментів. Разом з традиційними інструментами - бандурою, цимбалами, скрипкою, сопілкою та іншими, і такі неповторні, як рубель і качалка, бугай, козобас, деркач. Висока майстерність виконавців розширює творчий діапазон оркестру, надає можливість знайомити слухачів з творами української класики і здобутками сучасних композиторів України, виконуваними ними твори збуджують уяву слухача, надихають хореографів на створення хореографічних постановок, в яких оживає доля народу, його самобутня історія та віра у невмирущість.

Полька «Янка»

Лад: мажорний.

Форма: проста, двочастинна.

Розмір: 2/4

Темп: помірний.

Загальна кількість тактів: 104 такти.

Хронометраж: 1.45сек.

РОЗДІЛ 2.

ЛІТЕРАТУРНО-ГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ

2.1. Композиційно-архітектонічна побудова твору

Назва частини	Кількість тактів	Зміст
Експозиція	20 тактів	На сцену виходять перші чотири пари танцюючих - дівчата та хлопці підлітки. Імітаційними діями створюють картинку розваг та веселоців.
Зав'язка	20 тактів	До вже танцюючих, приєднуються наступні чотири пари – вже більш дорослі. Приєднатися до танку, їх спонукали спогади та спільні веселоці.
Розвиток дії	24 такти	Танцюристи демонструють свою вправність та вміння у виконанні різних складних елементів танцю, створюючи своєрідну атмосферу змагання між собою.
Кульмінація	16 тактів	Виходить ще одна пара – зовсім юні хлопчик та дівчинка. Вони привертають увагу всіх присутніх майстерно, як для їх віку, виконуваними елементами танцю.
Розв'язка	24 такти	Всі присутні, об'єднавшись, продовжують танцювати та веселитися.

2.2. Графічна таблиця твору та опис хореографічного тексту

Графічна фіксація постановки оформлюється у вигляді таблиці, з використанням загальноприйнятих умовних позначок та скорочень.

Спина дівчини - - обличчя дівчини

Спина хлопця обличчя хлопця

Напрямок руху

Рух по колу

Архітектоніка	Малюнок	Такти	Опис дії
Експозиція		1-4	Експозиція На зустріч один-одному рухаються 4 пари, виконуючи основний хід.
		1-4	Продовжуючи виконувати основний хід, рухаються по колу навколо себе.
		1-4	Рухаючись основним ходом, з'являються ще 4 пари, міняючись місцями з першими. Виконують всі одночасно навколо

			себе коло.
		1-8	Виконуючи основний хід перебудовуються в два кружечки.
Зав'язка		1-8	Утворивши дві лінії виконують комбінацію №1.
		1-4	Хлопчики виконують присядку по 6 позиція з відкриванням ніг вперед по-черзі, починаючи з правої ноги. Дівчатка основним ходом переходять на іншу сторону від партнера. Продовжуючи рух обходять хлопця повністю, інші

			виконують присядку в повороті на 360°. Пари першої лінії повертаються обличчям до другої.
		1-4	Міняються лініями основним ходом. Всі повертаються обличчям до глядача.
		1-4	Основним ходом переходять в одне спільне коло та продовжують рух по ньому.
Розвиток дії		1-8	Виконують два основних кроки по колу. Хлопчик виконує потрійне переступання починаючи з правої ноги, руки на талії, дівчинка виконує два

			обертання в праву сторону. Руки лежать на талії долонею до верху. Хлопчик виконує присядку з відкриванням ніг по черзі, починаючи з правої. Дівчинка основним ходом обходить партнера та стає знову з ним в пару.
		1-8	Пари утворюють півколо, основним кроком обходять один одного, спочатку хлопці потім дівчата.
		1-8	Виконують в парі потрійний крок з відкриванням ноги в сторону, рухаючись навколо один одного.
Кульмінація			Основним кроком на центр залу виходить пара солістів.

		1-8	Виконують комбінацію №1. Всі інші обертаються навколо себе по 6 позиції. Руки проходять 1, 3, 2 позиції закриваються на талію долонею до гори.
		1-8	Пара солістів обходять по черзі один одного головним ходом (починає рух хлопчик). Всі інші головним ходом йдуть по двом дружечкам.
Розв'язка		1-8	Виходять основним кроком на дві лінії, з солістами по центру.
		1-8	Всі виконують комбінацію №2

		1-4	Пари розходяться по двом сторонам в куліси основним ходом. Пара солістів: дівчинка виконує обертання,руки лежать на талії долонею на верх, хлопчик присядку по б позиція з відкриванням ніг вперед по-черзі, починаючи з правої ноги. Руки на талії.
		1-4	Взявшись в пару виконують навколо себе основний хід . Рухаються до другої правої куліси.

2.3. Сценографія

Для того, щоб посилити вплив хореографічної композиції на глядача, а також створити відповідний образ, ми використовували такий

вид декоративного мистецтва, як сценографія. Сюди входить декорація сцени, створення костюму та розробка світлової партитури.

Оформлення сцени. Так як дія відбувається в Білоруському селі, в самий розпал весільного гуляння, то й оформлення сцени повинно відповідати настрою. Біля бічних лаштунків розміщено імітацію будиночків, невеличкі огорожі, гілок та крони дерев, зелені кущів. На задній завісі з'являються проєкції картинок мальовничої природи Білоруського краю. Більша частина сцени повинна залишитись вільною, щоб не заважати виконанню хореографічної композиції, тому всі елементи декорації розміщені біля бічних та задніх лаштунків. (додаток Б, В, Г)

Світлова партитура. Світло на сцені тісно пов'язане з сценічним дійством і створює візуальні образи, які покращують сприйняття того, що відбувається на сцені. Для нашої хореографічної композиції світлова партитура розписана таким чином, що створюється ефект погожого сонячного дня. Освітлення не монотонне, в ньому є акценти на виконавців сольних партій, паузи, динаміка при зміні проєкційних картинок. Світлова партитура витримана в одному стилі та гармонійно пов'язана з сценічним дійством. Всі необхідні ефекти досягаються використанням автоматизованих освітлювальних приладів.

Опис костюмів. Розпочавши своє формування ще за часів Середньовіччя, білоруський народний костюм має спільні риси з литовською, польською, російською та українською традиціями. До XIV-XVI сторіч білоруський народний костюм отримав свої специфічні риси, а до XIX сторіччя він повністю сформувався та став самостійним явищем.

На території Білорусі виділяють зони локальних особливостей традиційного костюму за технікою виконання, способом носіння одягу, типом орнаменту тощо.

Костюм чоловіка та хлопчика.

Чоловічий костюм складається з сорочки, пошитої з білого полотна, оздобленої на комірі, рукавах та низу вишивкою. Штани чорного кольору, вільного крою. Сорочку одягають навипуск, підперізують кольоровим поясом. Взуття — чорні чоботи для народно-сценічного танцю. Головний убір — солом'яний капелюх (бріль)

Костюм жінки та дівчинки

Жіночий костюм більш багатий, складається із білої сорочки з прямими плечовими вставками до якої пришитий ліф-гарсет червоного кольору, прикрашений на грудях вишивкою. Рукава та комір сорочки прикрашені вишивкою та оздоблені мереживом. Спідниця широкого крою, пошита з трьох полотниць білої тканини з подовжніми і поперечними смугами червоного кольору. Фартух прикрашений мереживом, вишивкою, складками. ;різноманітніший, з вираженою національною специфікою. Головний убір дівчинки — широка домоткана різнокольорова стрічка. На голові старшої дівчини – пряма корона з широкої домотканої різнокольорової стрічки, закріпленої на жорсткій основі. Зачіска - розплетене волосся, бокові пасма підібрані та зібрані на потилиці у хвіст. Взуття – білі черевики для народно-сценічного танцю.

Всі костюми якісно виконані, та повністю відповідають історичному часу та національній приналежності. При пошитті враховувалось, що це сценічний костюм, тому він легкий, доволі просторий, з мінімальною кількістю застібок. Такий костюм дозволяє танцівнику вільно рухатись. (Додаток Д)

ВИСНОВКИ

Білоруський народ має свою багатовікову історію, яка відображується у танцювальних традиціях, що відрізняються великою жвавистю та інтонаційною різноманітністю.

Дослідивши історичний контекст білоруського танцю можна сказати, що в його основі лежать народні ігри, стародавні обряди, пісні і хороводи. Масовість білоруських танців, широта та розмах їх композиційного малюнка пояснюється тим, що танці і пісні завжди були невід'ємною частиною народних свят і обрядів.

Нас здавна захоплює народна танцювальна творчість Білорусії, в якій яскраво визначається їх народна основа, сімейно-побутова обрядовість, емоційність, темперамент і характер народу. Цьому танцювальному мистецтву характерні свої особливості, білоруський танець відрізняється своєрідними малюнками, важкими композиційними прийомами, використанням яскравих орнаментальних візерунків. Білоруські танці виконуються у жвавому темпі, і тому вільне володіння технікою є обов'язковою умовою, без якої не можна передати характер танцю цього народу.

Все це надихнуло нас на створення хореографічної композиції Полька «Янка», в якій ми намагались втілити танцювальну динамічність і життєрадісність, емоційність і колективний характер виконання.

Визначивши ідейно-тематичну основу хореографічної композиції, яка представлена народно-сценічним танцем в побутовому жанрі ми зазначили, що тема та ідея хореографічної композиції тісно пов'язані між собою. В хореографічній композиції розкривається виразність білоруської польки, зображується танцювальне багатство білоруського народу. Це зумовило надзавдання та є наскрізною дією хореографічної постановки.

Музичною основою для нашої хореографічної композиції стала Полька «Янка» в обробці Д.Пріцкера, музика народна у виконанні Національного Академічного оркестру народних інструментів України. Проаналізувавши музичний твір ми визначили його розмір (2/4), дізнались, що мелодія має квадратну побудову, мажорний лад, помірний темп. Загальна кількість тактів 104.

Також ми описали композиційно-архітектонічну побудову твору, зробивши таблицю, в якій зазначили всі п'ять компонентів композиції. Експозиція дає нам розуміння про місце, час, обставини в яких відбувається дійство, а танцівники, імітаційними рухами, створюють картинку розваг та веселощів. Два наступні компоненти (зав'язка та розвиток дії) показують нам, як надалі розгортаються події в хореографічній композиції. Кульмінацією є поява наймолодших танцюристів, які підкорили серця всіх присутніх, а розв'язка – продовження спільного святкування.

Зробивши графічну таблицю твору, ми, використовуючи загально прийняті позначення, записали малюнки танцю відповідно архітектонічній побудові твору, з зазначенням кількості тактів для кожного компоненту композиції.

Для посилення впливу хореографічної композиції на глядача, а також створення відповідного образу, ми розробили власну сценографію, в яку входить оформлення сцени та декорації, світлова партитура, костюми.

Оформлення сцени та світлова партитура в поєднанні створюють ефект присутності на гулянні білоруського весілля. Для цього частина сценічного простору задекорована під подвір'я білоруського селища, а на задніх лаштунках з'являються проєкційні картини мальовничої природи білоруського краю.

Проаналізувавши особливості Білоруського народного костюму можна сказати, що він має багато спільного з литовськими, польськими,

російськими та українськими національними традиціями, але відрізняється самобутністю та є самостійним явищем.

Костюми, які були розроблені нами для нашої хореографічної композиції полька «Янка» є неповторними, виявляють композиційну завершеність, в них віртуозно розроблені деталі, майстерно поєднані декоративність і продумана практичність.

На основі графічної таблиці твору та опису хореографічного тексту, ми створили танцювальний номер, тим самим завершивши та виконавши всі завдання нашої роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Василенко К. Ю. Сюжетні танці. – К.: Мистецтво, 1966
2. Герасимчук Р. Розвиток народного хореографічного мистецтва Радянського Прикарпаття / Роман Герасимчук. – К.: Наукова думка, 1956.
3. Голдрич О. Хореографія: Посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю / О. Голдрич. – Львів : Край, 2003.
4. Гуменюк А. Українські народні танці / А. Гуменюк. – К.: Наукова думка, 1969.
5. Гусев Г.П. Методика преподавания народного танца. – М., 2002.
6. Елатов В.И. Мелодические основы белорусской народной музыки.– Минск: Наука и техника, 1970.–143 с.
7. Зайцев Є. Основи народно-сценічного танцю / Євген Зайцев. – Вінниця, 2007.
8. Зайцев Є. В. Основи народно-сценічного танцю / Євген Зайцев. – К.: Мистецтво, 1976.
9. Камін В. Народно-сценічний танець у дитячому хореографічному колективі. - К.: Інститут змісту і методів навчання, 1996.
10. Клімов А. Основи російського народного танцю / А. Клімов. – М.: Мистецтво, 1976.
11. Литвиненко В. А. Зразки народної хореографії : Підручник. 2-е вид. / В. А. Литвиненко. – К.: Альтерпрес, 2008.
12. Лопухов А., Бочаров А., Ширяєв А., Основи характерного танцю. – К.: Мистецтво, 1939.
13. Лопухов Ф. Хореографічні відвертості / Федор Лопухов. – М.: Мистецтво, 1972.
14. Маслова, Г. С. Народная одежда русских, украинцев, белорусов в XIX нач. XX вв. // Восточно-славянский этнографический сборник. — М., 1956. - 544с.

15. Матусевич Н. Хореографічне мистецтво. – К.: Мистецтво, 1963 р. – 46 с.
16. Настюков Г. А. Народный танец на самодеятельной сцене. – М.: Профиздат, 1976 г. – 64 с.
17. Пасютинская В. Волшебный мир танца. – М., 1985.
18. Романюк, М. Ф. Белорусская народная одежда / М. Ф. Романюк. — Минск : Беларусь, 1981. — 473 с.
19. Стуколкінка Н. Уроки характерного танцю. – М.: ВТТ., 1972.
20. Ткаченко Т. Народні танці / Тамара Ткаченко. – М.: Мистецтво, 1975.
21. Ткаченко Т. Народний танець. – М.: Мистецтво, 1971-1975.
22. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії: Навчально-методичний посібник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв України / В. Т. Шевченко. - К.: ДАКККіМ, 2006.

ДОДАТКИ

Додаток А

Використані рухи.

Головний хід.

Вихідне положення – 6 позиція ніг.

За такт «і» - нога відкривається в перед на 45° і приходить носком до коліна іншої ноги.

«1 і 2» - виконати потрійне переступання по 6 позиції ніг.

Рух виконується з обох ніг по черзі.

Потрійний крок з відкриванням ноги в сторону.

Вихідне положення - 6 позиція ніг.

«1 і » - виконати два переступання ногами починаючи з правої ноги.

«2» - ступаючи на праву ногу ліву ногу від коліна відкинути в сторону, натягнутою стопою. Коліна зведені разом. Пряцює нижня частина ноги.

«і» - пауза.

Рух виконується з обох ніг по черзі.

Дівоче обертання.

Вихідне положення – 6 позиція ніг.

«1» - стрибок на дві ноги по 2 позиції з ріє. Руки на талії, долоні повернуті до гори.

«і» - повертаючись на 180° в право, ліва нога, згинаючись в коліні, піднімається назад наверх, стопа натягнута.

«2» - продовжуючи повертатися праворуч, ще на 180°, ліва нога ставить на підлогу, а права, згинаючись в коліні відводиться назад.

«і» - пауза.

Обертання виконується в іншу сторону.

Боковий хід з підбивкою.

Вихідне положення – 6 позиція ніг, коліна ледь зігнуті, руки розкриті в П позицію.

Затакт:

«і» - підняти праву ногу невисоко вправо, витягуючи в коліні і підйомі.

Такт 1:

«1» - втати на низькі півальці правої ноги, виконуючи крок вправо;

«і» -перескочити на низькі півпальці лівої ноги, підставляючи її до правої. Одночасно вдарити внутрішньою стороною правої ступні по внутрішній стороні лівої ступні і припідняти її трішки вгору. Коліна спрямовані вперед. Підйом правої ноги скорочений;

«2-і» - те саме, що на «раз-і».

«Присюда».

Вихідне положення: б позиція ніг, руки на поясі.

Такт 1:

«1» - ковзнути на півпальцях правої ноги назад-вправо, повертаючи корпус ледь вліво і присідаючи на опорній нозі. Корпус нахилити вперед. Праву руку провести перед собою в III позицію долонями наверх. Голову повернути вправо;

«і» - пауза;

«два» - вернутися в вихідне положення, витягуючи ноги в колінах;

«і» - підстрибнути на лівій нозі, згинаючи в коліні.

Хід назад.

Виконавець робить два кроки назад на півпальці, третій крок – на всю ступню, піднімаючи вільну ногу невисоко вперед.

Вихідне положення – б позиція ніг.

«1» - крок правою ногою назад на напівкальці, коліно вільне.

«і» - крок лівою ногою назад на напівкальці, коліно вільне.

«2» - крок правою ногою назад на всю ступню, коліно трохи напівзігнуто. Ліва нога невисоко підіймається вперед.

«і» - пауза.

Хід продовжується з лівої ноги. Корпус прямий.

Притупування в три удари.

Три удари всією ступнею об підлогу, по черзі однією і іншою ногою.

Виконується напівзігнутих колінах.

Вихідне положення – 6 позиція ніг.

«1» - притупування всією ступнею лівої ноги біля правої ноги по 6 позиції. Права нога злегка відділяється від підлоги, зігнута в коліні, з не витягнутим підйомом.

«і» - притупування всією ступнею правої ноги біля лівої ноги по 6 позиції. Ліва нога злегка відділяється від підлоги, зігнута в коліні, з не витягнутим підйомом.

«2» - притупування всією ступнею лівої ноги біля правої ноги по 6 позиції.

«і» - пауза.

Комбінація №1.

Вихідне положення – 6 позиція ніг.

1 такт «1і» - перейти на праву ногу. Ліва підіймається до коліна правої ноги.

«2і» - виконати швидке торкання лівою ногою по підлозі, знову підняти ногу в попереднє положення.

2 такт «1і» - виконати підскок на правій нозі, ліва зберігає положення біля коліна.

«2і» - пауза.

3-4 такти. Виконати рух з іншої ноги.

5 такт. «1і» - перейти на праву ногу. Ліва підіймається до коліна правої ноги.

«2і» 6 такт – виконати три торкання лівою ногою по підлозі.

7 такт «1і» - виконати підскік на правій нозі, ліва зберігає положення біля коліна.

«2і» - пауза.

Комбінація №2.

Вихідне положення – 6 позиція ніг.

1 такт «1і» - перейти на праву ногу. Ліва підіймається до коліна правої ноги.

«2і» - виконати швидке торкання лівою ногою по підлозі, знову підняти ногу в попереднє положення.

2 такт «1і» - виконати підскок на правій нозі, ліва зберігає положення біля коліна.

«2і» - пауза.

3-4 такти. Виконати рух з іншої ноги.

5 такт. «1» - стрибок на дві ноги по 2 позиції з ріє. Руки на талії, долоні повернуті до гори.

«і» - повертаючись на 180° в право, ліва нога, згинаючись в коліні, піднімається назад наверх, стопа натягнута.

«2» - продовжуючи повертатися праворуч, ще на 180° , ліва нога ставить на підлогу, а права, згинаючись в коліні відводиться назад.

«і» - пауза.

6-7-8 такти – повторити ще 3 рази 5 такт в різні сторони (ліво, право, ліво).

9-16 такти – комбінація повторюється ще раз.

Додаток Б

Додаток В

Додаток Г

Додаток Д

